

vogels doet zingen hoog in de wuivende boomkronen — merkt hij het niet, maar buigt zich over zijn tafel en slaat de verschoten perkamentbanden op en verdiept zich in dingen, die oud zijn geworden.

De middag mag komen met veel hitte en een overdaad van licht — de oude man zoekt in donkere hoeken achter stoffige boekgordijnen, en onvermoed slaat hij zijn zware portefeuilles open en leeft zich weg in de roerloosheid van primitieve, straklijnige etsen uit vroeger tijd.

— Als de middagvolheid voorbij is, is er een kostbaar stuk leven over hem heen gegleden, zonder iets meer in hem achter te laten dan een schemerige herinnering.

En nóg — in den avond zit hij daar; het scheidend schijnsel van de in louter heerlijkheid stervende zon glijdt schuin door het vale raam-gordijn bij hem naar binnen en legt een weemoedige glans op het bleek gezicht van den eenzame, en op de vele platen, op de oude boeken in het stil vertrek.

Zooals de dagen over hem heen glijden, komen en gaan de zomers, de winters, — zoo gaan de jaren..

Hij zit daar, de grijze man, een moede, gebogen gestalte. Hij heeft zijn liefde en zijn leven weggegeven aan die door hem hartstochtelijk beminde dingen. Zijn liefde en zijn leven — en zijn jeugd mischien.

Wel is zijn leven ver verwijderd van het onze!

Niet waar? —

Hoe kan hij die vele dagen, die maanden, die jaren schenken aan wat lang gestorven is, aan doode boeken en doode doeken en doode papieren!

Hoe kan hij! —

Of?....

Zou dat alles wel gestorven zijn, levenloos? —

Maar hij ziet er de schoonheid in, en het leven in die doode dingen!

Ze zijn wel in staat zijn tijdelijk leven voor zijn gevoel te vervullen!

Als wij maar wisten, hoe schoone dingen in 't leven van sommigen onzer medemenschen fundamenteen kunnen worden — en, als zij Christenen zijn, stralende gedenkteekenen van de genade Gods! Weten wij niet, dat 'n oude ets uit de middeleeuwen hen dagen lang kan stil maken van dankbaarheid, dat een beschadigd doek van een zeventiend'eeuwsche Meester hen een siddering kan geven van machtige ontroering?

En anderen zijn er, die dagen lang leven en spreken en denken met menschen, die niet geleefd hebben dan in de ziel van een groot dramaschrijver. Die schrijver stierf, zijn werk werd oud — neen, het bleef nieuw en hij, de gestorvene, leeft nog in de levende menschen, die hij schiep.

Nog anderen zijn er, wien een reizang van Vondel of een enkele versregel van Luyken vele uren gelukkig maakt.

— Zijn dat arme menschen?

Misschien zien ze niet zoo dikwijls het intens bewogen leven der werkelijkheid aan en leven ze ietwat buiten de burgerlijke maatschappij. Ook zijn er, die zich daaruit geheel hebben teruggetrokken.

Dat is niet goed, het is eenzijdig. En veel schoons, veel heerlijks, dat juist zij zoo bewonderen zouden en liefhebben, gaat aan hen voorbij, zonder iets van zijn schatten in hen te hebben nagelaten. Ja, in vele gevallen zondigen zij daarmee.

Maar moeten zij arm zijn?

Arm?

Wellicht zijn ze duizendmaal rijker dan wij. En ons medelijden en onze smaad voor hen kan een onbewuste uiting zijn van onze kleinheid en jalouzie.

En toch kunnen zij arm zijn, doodarm.

Als niet het leven en de schoonheid, die zij zien, tot hen komt van den Eeuwige en tot hen spreekt van genade.

Ook deze man, deze eenzame, kan arm zijn, al is hij een rijkard in wat velen missen en nooit gekend hebben.

Zoo zijn veel menschen ellendig in al hun overvloed. —

Maar werkelijk rijk zijn zij, die in het leven en in de schoonheid God liefhebben en er Hem in danken, verheerlijken!

— Die somtijds van hun beschaduwde leven opblikken naar het Kruis, en daar zien Die ellendig werd voor de ellendigen, Die hen liefgehad heeft tot den dood, en in Zijn liefde voor hen dóór den dood is gegaan, en nu leeft en voor hen bidt.

In de schoonheid en in het geluk, dat zij vinden — anderen noemen het wellicht dood en dor — en in alles hebben zij niet de dingen, maar God lief.

En die lief hebben, dat zijn de rijken!

Want van niet heel ver af komen de woorden tot ons: „...en nu blijft geloof, hoop en liefde, deze drie: doch de meeste van deze is de liefde.

— Jaagt de liefde na...”

P. v. R.

Het meisje in den vreemde heeft het niet gemakkelijk. Zoo heel gauw vindt ze geen aansluiting.

ting; het leven in een pension valt op den duur óók al niet mee en de vrije uren kunnen zoo intens vervelend zijn. Het ergste is dat alles natuurlijk voor die meisjes, die naar het buitenland gaan. Die zijn gansch en al „in den vreemde”.

Gelukkig, dat er voor die meisjes in den laatsten tijd iets gedaan wordt. Vooral de vrouwenverenigingen hebben in dit opzicht nuttig werk verricht.

In Engeland b.v. zijn er tehuizen voor alleenstaande meisjes, die modellen mogen genoemd worden.

Ik weet wel, dat menigeen, als hij het woord „tehuis” leest, een akelig gevoel krijgt. En geen wonder. Een tehuis beteekent zoovaak het top-punt van onhuiselijkheid.

Ik ken ze óók wel, die tehuizen, 't liefst zoo'n beetje weggestopt in een stille straat en door het uiterlijk aanzien niet uitnodigend om er binnen te gaan. Er is iets afzonderlijks aan, iets tehuisachtigs, iets dufs.

En van binnen is 't al niet beter. Je vindt er een ongezellige zaal, lange tafels, met daarboven de bekende lamparmen, een verzameling kranten van minstens een week, een paar slordige boeken, een stoffig orgel en foei-leelijke schilderijtjes.

Dat noemt men dan een tehuis. 't Is er saai en vervelend en, o, ongelukkig, die er als bezoeker of bezoekerster komt, want die wordt „beziggehouden”, aldoor, aldoor. O, men bedoelt het heel lief en is heel vriendelijk, maar 't is zoo onuitstaanbaar vervelend, dat je nooit eens met rust gelaten kunt worden, dat je maar steeds van het een in het ander wordt getrokken, dat je bent en blijft een object van belangstelling.

Men moest onze tehuizen eens inrichten volgens een ander plan. Maak ze gezellig en vroolijk en ruim. Maak van die vervelende zaal een gezellige huiskamer. Een kleedje, een vaasje bloemen, een vriendelijk lampekopje, een paar gemakkelijke stoelen, boeken die er smakelijk uitzien, thee geschonken in een heusch theekopje en niet in zoo'n naar hotelding. Och, 't leven bestaat uit kleinigheden, maar al die kleinigheden hebben een groote beteekenis; hier maken ze een huis waarlijk tot een tehuis.

En zulke tehuizen nu worden er in onzen tijd op vele plaatsen in het buitenland, dat ons natuurlijk weer vóór is, voor alleenstaande meisjes opgesteld. In Londen, om maar één voorbeeld te noemen, heeft men nu het Dutch Home for Women.

Natuurlijk zijn er nogal veel menschen geweest, die, geleerd door de ervaring, erg wantrouwend tegen deze inrichting overstonden, maar dit wantrouwen is tot dusverre beschaamd.

Het home for women is gunstig gelegen en

het wordt kraak-zindelijk gehouden. Iedere dame heeft er haar eigen kamer natuurlijk en op die kamer is altijd koud en warm water naar believen voorhanden. Verder is er een waschgelegenheid, waar de dames hun kant en batist zelf kunnen wasschen. Electriche strijkijzers staan ten dienste. In elke kamer is ook een gashaard of een electriche met eigen meter, zoodat ieder zich naar eigen genoegen bedienen kan. De slaapkamer wordt voor den dag omgetooverd in een zitkamer. Van het waschbekken maakt men een lessenaar en van het bed een canapé. In de prijzen, die heel, heel matig zijn, is het gebruik van ontbijt en diner inbegrepen. De lunch wordt buitenshuis gebruikt; er is gewoonlijk geen tijd om naar huis te gaan voor de lunch. Als er echter een dame ongesteld is of om de een of andere reden niet van huis kan gaan, kan ze in het home lunchen ook.

Zoo iets moeten we in ons land ook hebben. Vooral alleenstaande meisjes hebben behoefte aan een gezellig tehuis. Meisjes, die op een kantoor hun werkzaamheden hebben, die druk aan de studie zijn of hun dagelijkschen arbeid in een winkel moeten verrichten, hebben een tehuis nodig, een gezellig zitje, om uit te rusten, een rustig plekje, om een boek te lezen, een prettig hoekje, om met vriendinnen een praatje te houden.

Maar zoo iets hebben we in ons land eigenlijk nog niet. We hebben wel de bekende tehuizen voor vrouwen, maar die hebben met een inrichting, als hier bedoeld wordt, niets gemeen.

Toch wordt ook in ons land de behoefte aan een gezellig tehuis voor alleenwonende meisjes gevoeld.

De Amsterdamsche vereeniging van werkende jonge vrouwen verricht in dit opzicht voorbereidend werk.

In Augustus van het vorige jaar kwamen een 15-tal werkende jonge meisjes in Laren bijeen. Ze wilden trachten, een gelegenheid te vinden, waar juist zij, die niet maar oppervlakkig over het leven heenloopen, met elkaar zouden kunnen kennismaken. Er moest een plaats zijn, waar jonge meisjes den weg gebaad werd, om met het evangelie van Jezus Christus in aanraking te komen. Door middel van onderling verkeer, ontwikkelingsclubs enz. zouden de meisjes elkaar dan beter leeren kennen en zou de weg misschien tot blijvende vriendschap gebaad worden.

Er werd een vereeniging opgericht. 't Bestuur werd uit de leden gekozen. Men begreep blijkbaar, dat het zoo het beste was. Van meet af wilde men zichzelf redden. Er moest een band zijn tusschen het bestuur en de leden der vereeniging. Geen deftig bestuur, zetelend op deftige stoelen en, niettegen

staande alle goede bedoelingen, toch zonder contact met de leden. Zie, het is een fout in ons Christelijk verenigingsleven, dat we altijd weer van boven af geregeerd willen worden. Wij zoeken in de eerste plaats menschen met klinkende namen, menschen ook, die gewoonlijk al lid zijn van een paar dozijn verenigingen en geen tijd hebben, om zich in onze vereniging speciaal in te leven. En dan zijn we zoo verbazend officieel. We benoemen een eerevoorzitster en nog een half dozijn eereleden en we zijn zoo deftig met heuschelijke notulen, waar gewoonlijk niets bijzonders in staat, en we zijn al maar druk in de weer, om de vereeniging toch in stand te houden en.... en.... als alles voor elkaar is (maar wanneer is het dat) zullen we ook eens aan 't doel der vereeniging denken.

Met de Amsterdamsche vereeniging van werkende jonge vrouwen ging het anders.

Bepaald werd bij de oprichting, dat de leden de verantwoordelijkheid zouden meedragen.

Uit een brief, die ik van een der bestuursleden ontvangen mocht, haal ik het volgende aan:

„Op het Larensche samenzijn volgden meerdere vergaderingen in Amsterdam en in October j.l. kwam de „Amsterdamsche Vereeniging van Werkende Jonge Vrouwen” tot stand. Zij stelt zich ten doel op allerlei wijzen de volle ontplooiing en verrijking van het leven der werkende jonge vrouwen te bevorderen en er toe mede te werken dat in haar leven plaats gegeven worde aan God, zooals wij Hem kennen in Jezus Christus (art. 2 der Statuten). Lid kunnen zijn alle werkende jonge vrouwen tusschen 17 en 40 jaar.”

En wat heeft de vereeniging toen gedaan? Heeft ze gewacht, tot er eerst een groot kapitaal bijeen was? Heeft ze haar tijd zoek gebracht met allerlei ongetwijfeld zeer nuttige verrichtingen, als daar zijn het invullen van stembriefjes en het vormen van allerlei comité's?

Neen, de vereeniging heeft aangepakt.

In een school, Looiersstraat 76, kwam een lokaal leeg. Vroeger was daar, meen ik, een naaischooltje ondergebracht. De vereeniging huurde dit lokaal en toen konden de leden, die immers de verantwoordelijkheid meedroegen, aan 't werk gaan.

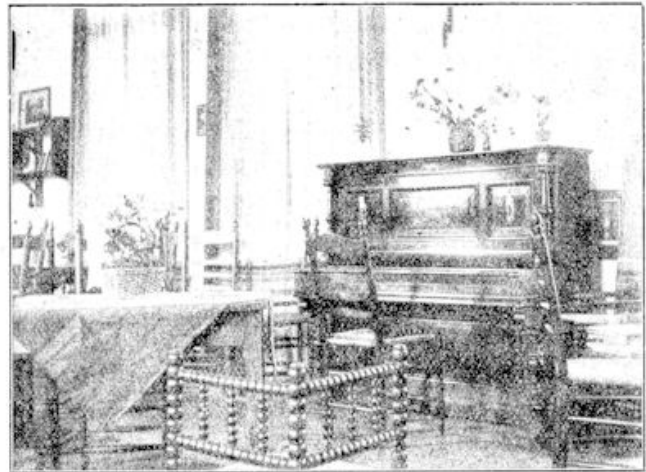
De meubilering is hoogst eenvoudig, maar 't is er o zoo gezellig. De leden zorgden zelf voor gordijnen en kleedjes over de tafel en lampekapijs en voor o nog zooveel dingen meer.

Mej. A. de Jong, bestuurslid der vereeniging, was zoo vriendelijk, mij in het clublokaal een onderhoud toe te staan.

Ik trof het slecht met mijn bezoek, naar ze meende, want er was juist een fotograaf. Ik geloof echter,

dat ik het heel goed getroffen heb. Wat was het daar een gezellige drukte. En heelemaal geen officieel, deftig gedoe. Er was wat gesleep met een piano en een bloemvaasje viel om en de dames moesten schikken en nog eens schikken, want ze moesten er toch allemaal op. En de piano moest er óók op, maar dat ging niet en eindelijk ging het toch en ik hoop dat het altijd in het clublokaal zóó gezellig zal zijn en dat ze alle stijfheid en alle koudheid er altijd uit zullen bannen.

Ja, ja, ik weet het wel, lieve lezeres: „Als dat maar goed gaat, niet waar?” Weet ge, wat gij en ik moeten doen? Wij moeten nu eens vooral afspreken, dat wij, Christenen, door onze officieele stijfheid menigeen hebben afgeschrikt en dat het bij ons wel eens heel duf en heel naar kan zijn. Maar ons Christen-zijn is toch een levend iets, niet waar, en het geeft ons blijdschap en moed en hoop. Waar is onze blijdschap? En waarom hopen we en gelooven we niet meer? Waarom hebben wij niet meer lief? De kinderen Gods zijn blijde, blijde ook onder strijd en plicht.

We zijn nu drie maanden aan den gang, vertelde mej. de Jong mij. De meisjes bezighouden? Ja, natuurlijk, we hebben onze kringen, een sociale kring, een letterkundige kring, een excursiekring, een muziekring, een bijbelkring. In het clublokaal wordt gelezen (er is een klein maar goed bibliotheekje) en muziek gemaakt.

Maar overigens houden de bezoeksters zichzelf bezig. Ook is er zoo nu en dan een weekend te Laren en dat trekt nogal belangstelling.

Trouwens, over belangstelling valt niet te klagen. Er bestaat gelegenheid tot koffiedrinken tusschen 12 en 2 uur (koffie, thee, melk en chocolade wordt tegen den kostenden prijs geschonken), maar ieder moet zijn eigen brood meebrengen. Verder is 't

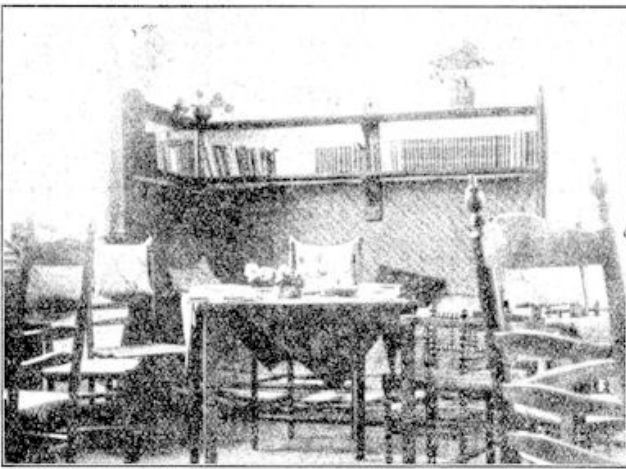

clublokaal elken avond van 7½ uur af geopend, ook 's Zaterdagmiddags en Zondagmiddags en -'s avonds.

De minimum-contributie bedraagt f 5 per jaar, maar men mag natuurlijk meer geven. Men behoeft echter geen lid der vereeniging te zijn, om toegang te krijgen tot het clublokaal of om aan een of meerdere kringen deel te nemen.

Op genoemde uren is steeds een leidster aanwezig en zij geeft steeds alle gewenschte inlichtingen.

Laat ik het hier dadelijk zeggen: alle werkende jonge vrouwen, die geen eigen thuis hebben in Amsterdam, mogen het ten zeerste waardeeren dat ze in dit clublokaal een plaats hebben, waar ze met hun lotgenooten gezellig samen kunnen zijn.

Ik weet wel, dat het lokaal ook open staat voor meisjes, die nog in het ouderlijk huis zijn, maar uit den aard der zaak zullen zij, die zulk een tehuis missen, er toch in de allereerste plaats gebruik van maken.

Natuurlijk is dit clublokaal nog niet het ideaal. Ik vroeg mej. De Jong, of de vereeniging nog verdere plannen had en of het niet het doel was, een tehuis te krijgen, een tehuis, zooals men dat in het buitenland kent. Het antwoord was toestemmend. „Maar”, zei mej. De Jong, „zegt u dat maar niet, want daar zijn we nog zoover af, dat hebben we nog lang niet”.

Ik heb haar gezegd, dat we het dan juist moesten bekend maken. Want de vereeniging moet vooruit. Het groote doel moet bereikt. Zal het zoover komen, dan moeten er meer leden toetreden en vooral, vooral veel begunstigsters.

Ik hoop, dat er onder onze lezeressen zijn, die eens nadere inlichtingen zullen gaan vragen. Ze hebben dan maar te schrijven aan Mej. A. de Jong,

Looiersstraat 76, Amsterdam. Misschien gaan ze dan ook zooveel belang in 't werk stellen, dat ze de vereeniging gaarne willen steunen.

En wie er voor in de gelegenheid is, moet het clublokaal eens bezoeken. Wat is het daar gezellig. Ik geef hier een paar kiekjes, die mij welwillend zijn afgestaan en, als ik mij niet vergis, hebben we ook hier alweer met amateurswerk te doen. Maar die kiekjes geven toch nog niet een juisten indruk. Ze brengen alleen maar een paar gezellige hoekjes in beeld. 't Lokaal zelf doet veel ruimer aan. En... en... er worden niet van die vervelende hotelkoppen gebruikt, maar gewone kopjes. En voor 10 cent krijg je er twee of drie.

Terwijl de fotograaf bezig was, had ik gelegenheid, eens om mij heen te kijken. Op den muur zag ik een geschreven plakaat (drukken kost geld). Ziehier, wat ik las:

Voorloopig tarief.

1 glas koude melk	7½ cent.
1 kop chocolade	10 cent.
2 kopjes thee	10 cent.
Postpapier 1 cent (per vel).	
Enveloppen 1½ cent (per stuk).	

Stallen van de fiets 25 cent per week.

2 koekjes .....

3 cent.

In het bovenste laadje (links) van het bureau bevindt zich het postpapier benevens postzegels en briefkaarten, die men in het daarvoor gereedstaande bakje betalen kan.

Deze aankondiging spreekt boekdeelen en daarom schreef ik ze hier af. Wat moeten die werkende jonge vrouwen zich hier thuis gaan voelen. En wat zullen ze hun best doen, om alles zoo goed mogelijk te doen slagen.

Ik heb respect voor het werk van deze jonge vereeniging. Zij versmaadt het kleine niet, terwijl zij op den dag der groote dingen wacht. Ze toont practischen zin. Ze is nuchter. Ze stelt alle leden verantwoordelijk. Ze doet een beroep op alle bezoeksters. En ze buigt voor den Heere Jezus en wil haar Koning dienen.

Och, we zouden zooveel kunnen doen, als we eerst maar eens klein wilden worden. Klein beginnen. Aanpakken. Maar het ontbreekt ons zoovaak aan heiligen moed. Aan bezieling. Aan liefde. Ja, aan liefde vooral.

Uitvoerig heb ik van deze vereeniging verteld. Want nu kan ik tenslotte zeggen: Als er alleenstaande meisjes zijn, jonge werkende vrouwen, die geen eigenlijk thuis hebben en die hunkeren naar wat gezelligheid, naar een prettig zitje, een aangename conversatie, laat ze dan zelf aanpakken. Er is in 't begin niet zooveel geld noodig. En als

ze nog niet weten, hoe ze 't moeten aanpakken, dan moeten ze maar eens schrijven naar Amsterdam. Daar zal men ze wel helpen.

Dan is er nog de Amsterdamsche Persis-vereeniging, die zich het stichten van tehuizen voor vrouwen en meisjes uit den middenstand ten doel heeft gesteld. Dank zij de medewerking van Staat en Gemeente heeft deze vereeniging reeds een geschikt terrein, waarop een eerste home, ruimte biedend voor ongeveer 60 personen, kan gesticht worden. 't Geheel wordt eenvoudig maar degelijk ingericht en voorzien van alles wat comfort en gemak kan aanbrengen.

De kamers worden gemeubileerd verhuurd, naar gelang der ligging zal ook de prijs zijn, consumptie wordt tegen den kostenden prijs berekend, aangezien, gelet op de tijdsomstandigheden, die prijzen eerder dalen dan rijzen zullen.

Tot den bouw zal evenwel niet worden overgegaan, vóór er genoeg dames zich voor deelname hebben aangemeld. Bij het bestuur der A. P. V., 1e Helmersstraat 167, kan men alle mogelijke inlichtingen verkrijgen.

K.

ANTOINETTE BOURIGNON.

13 JAN. 1616—30 OCT. 1680.

De geschiedenis der Protestantsche Kerk is eene geschiedenis van strijd. Terwijl de Roomsche Kerk haar: Zo o i s h e t oplegt aan al hare leeken, laat het Protestantsch beginsel den mensch vrij, om z e l v e te belijden wat hij voor waar houdt, zich aan te sluiten bij die gemeenschap met wier belijdenis hij instemt.

Dit vrijlaten van de persoonlijkheid der menschen, brengt eigenaardige gevaren mede, die voor Rome overwegend zijn, die de Protestant wil bestrijden door te leven in het licht der Heilige Schrift, zoowel in het kerkelijke als in het persoonlijke.

Natuurlijk zijn er altijd menschen geweest, die zich zelf boven de Heilige Schrift stelden. Zij gelooven, dat het licht van God in het hart des menschen betrouwbaarder en dus uitnemender is dan de Goddelijke openbaring in de Heilige Schrift, dan Gods Woord, dan de Bijbel.

Deze mystieke richting, die ook in onzen tijd, nu men moe is van het harde, koude godloochen, weer opnieuw aanhangers vindt, bloeide in de zeventiende eeuw. Ook toen had een zekere afmatting en vermoeidheid de menschen aangegrepen, die was ontstaan door den harden geloofsstrijd tegen Rome en den inwendigen kerkstrijd over theologische verschilpunten.

Er traden mannen en vrouwen op, die door bespiegeling en gevoel tot het Goddelijke wilden naderen. Door de verdiensten van Christus wonnen zij in hun verbeelding de bekwaamheid, de ziel van het menschelijke te ontdoen en God zóó te beminnen, tot zij zelve goddelijk werden.

Onder de regeering van koning Lodewijk XIV in Frankrijk, 1643—1715, weken meer dan 200 Fransche leeraars naar ons land uit: de vluchtelingen uit alle standen stroomden het gastvrije, lage landje bij de zee binnen. Zij brachten veelal rijkdom en welvaart mede, want de Hugenotenvervolgving verdreef de bloem van Frankrijk. Maar ten opzichte van de leer maakten de Kerken zich wel eenigszins bezorgd; het mysticisme won overal veld. Men ontmoette al meer Fransche mannen en vrouwen, voorgedaan of bijgefallen door leeraars en kerkleden uit ons eigen land, die vroom levend, zich liever door hun gevoelig hart, dan door hun gezond verstand en den nuchteren Bijbel lieten leiden.

Zij doorleefden allerlei mysteriën, zagen in de H. Schrift mysteriën die er niet in liggen, vervielen vaak tot geestdrijverij en dweeppzucht.

Antoinette Bourignon was een derzulken. Zij werd te Rijsel op 13 Jan. 1616 geboren als zeer mismaakt dochtertje van Johan Bourignon, een koopman, en Margaretha Bekwart. Men dacht er eerst over, dit wanschepseltje maar te smoren, doch de moederliefde won het. Vader en moeder leefden zeer oneenig; dikwijls viel vader in woede en oplopendheid tegen moeder uit, dan trachtte de kleine Antoinette door kinderlijke omhelzingen vader te doen bedaren.

Dit droevig huiselijk leven maakte het misvormde kind vroeg oud, zaaide allerlei vreemd zaad in dat jonge hart. Op haar vierde jaar vroeg zij moeder haar toch het land der Christenen te wijzen, want de menschen om haar leefden niet naar de leer van Christus. Het huwelijk leek haar eene verschrikkelijke verbintenis toe. Dikwijls bad zij: „O, God, laat mij toch nooit tot den rampzaligen staat van een huwelijk komen!”

Haar grootste verdriet overkwam het meisje, toen vader haar wilde dwingen, om met een Franschman te trouwen; „zij was meer gesteld op een klooster dan op een man.” Haar afkeer van het huwelijk ontsprong ook uit buitengewone kuischheid. Het zal wel